
V. ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

УДК 336.71:338.465.4(477)

ЦИФРОВІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОГО ПОСЕРЕДНИЦТВА

Н. М. ПАНТЄЛЄЄВА, доктор економічних наук, доцент
(Черкаський інститут Державного вищого навчального закладу
«Університет банківської справи»)

Анотація. *Мета статті* полягає в дослідженні ключових трендів фінансового посередництва та трансформації діяльності фінансових посередників під впливом поширення цифрових технологій. **Методика дослідження.** *Вирішення поставлених у статті завдань* здійснено за допомогою загальнонаукових і спеціальних методів дослідження, зокрема системного та аналітичного підходів для узагальнення досвіду розвинених країн світу для його імплементації під час побудови цифрової економіки в Україні. **Результатом дослідження** є виявлення передумов і характеристичних особливостей сучасних трендів цифрових трансформацій фінансового посередництва як центрального інституту й важливого механізму економічного зростання. Розкрито сутність і специфіку цифровізації таких сфер діяльності фінансових посередників, як банківська діяльність, розширення безготівкових платежів та альтернативних каналів транзакцій, кредитування та страхування, фінансовий трейдинг, управління інвестиціями на основі сучасних цифрових платформ і технологій. **Практична значущість результатів дослідження.** У статті обґрунтовано, що для подальшого прогресивного розвитку фінансового посередництва надзвичайно важливим є формування концептуальних підходів цифровізації бізнес-моделей фінансових посередників, управління ризиками та оцінювання цінності трансформаційних ефектів, удосконалення державного регулювання відповідно до викликів цифровізації з урахуванням міжнародного досвіду.

Ключові слова: фінансове посередництво, фінансові посередники, фінансові інновації, цифрова економіка, цифровізація, цифрові трансформації, блокчейн, криптовалюта.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. Якісно новий етап розвитку фінансового посередництва пов'язують із побудовою цифрової економіки, яка водночас потребує формування цифрової фінансової інфраструктури й цифрових моделей взаємодії учасників фінансово-кредитних відносин. В Україні, як і в багатьох інших країнах світу, схвалена «Концепція роз-

витку цифрової економіки до 2020 року», де цифровізацію визнано потужним драйвером економічного зростання країни. Перед фінансовим посередництвом поряд із широкими можливостями постають нові виклики – підвищується рівень невизначеності внаслідок упровадження цифрових технологій, трансформації традиційних і появи нових функцій фінансового посередництва, цифровізації клієнтоорієнтованих форматів доступу до фі-

нансових продуктів і послуг за зростаючої спроможності споживачів, але поки ще низького рівня їх фінансової грамотності. Стійку основу цифровізації фінансового посередництва на довгострокову перспективу здатні забезпечити державно-приватне партнерство в підтримці фінансових інновацій й інвестиції в освіту та інтелектуальний капітал.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Формування теоретико-методологічних засад фінансового посередництва ґрунтується на напрацюваннях зарубіжних дослідників, зокрема Ф. Аллена, Дж. Бенстона, К. Маркса, А. Маршала, Р. Мертона, Ф. Мишкіна, П. Роуза, П. Самуельсона, Дж. Сакса, Дж. Сінки, К. Сміта, Дж. Стигліца, Ф. Фабозці, Б. Фрідмана, У. Шарпа, С. Шоу та ін. Вітчизняна наукова школа фінансового посередництва, засновниками та представниками якої є В. Базилевич, О. Барановський, О. Василик, О. Вовчак, І. Іваців, В. Корнеєв, О. Лапко, В. Міщенко, С. Науменкова, М. Савлук, Т. Смовженко та інші, здебільшого прагне вирішити проблемні питання економіко-правового регулювання, формування економічних відносин, діяльності окремих категорій фінансових посередників та ринку фінансових послуг в Україні. Нині формування постіндустріального суспільства, глобалізація та виникнення нових інституційних структур світової економіки, гострота проблеми фінансової стабільності, структурна трансформація фінансових ринків, підвищення значущості перерозподілу інвестиційних потоків, поява інноваційних фінансових інструментів вимагають науково обґрунтованих рішень. Тому, на порядку денному – стабільність, відкритість і прозорість фінансових посередників, їх універсалізація, зростання взаємозалежності та конкуренції, волатильність і ризики, державне регулювання й інновації фінансового посередництва як центрального інституту та важливого механізму економічного зростання. Поряд із цим особливий інтерес викликає питання поширення цифрових технологій і їх вплив на цифровізацію фінансової індустрії та трансформацію бізнес-моделей фінансових посередників.

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в дослідженні ключових трендів фінансового посередництва та трансформації діяльності фінансових посередників під впливом поширення цифрових технологій.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. У теоретичній та емпіричній науковій літературі усталеними є узагальнення сутності та ролі фінансових посередників [1, 2], їх функцій [3, 4], структури та регулювання ринку фінансових послуг [5, 6], концепції розвитку економіки залежно від експансії фінансових посередників [7].

Зокрема, Ф. Аллен наголошує, що фінансові системи країн світу суттєво змінилися. Розширення традиційних і поява нових ринків не похитнули важливість фінансових посередників, проте, частка активів банків і страхових компаній зменшилась, а інвестиційних і пенсійних фондів різко зросла. Учений вважає, що розуміння сучасних трансформаційних процесів у діяльності фінансових посередників потребує інтеграції основних засад теорії посередництва, яка спирається на положення трансакційних витрат та асиметричності інформації з особливою увагою до управління ризиками, а також ринкової теорії ціноутворення активів і формування оптимального портфеля [8]. Така позиція дослідника сформувалась під впливом формування нових ринків, що були зумовлені появою важливих фінансових інновацій кінця 1980-х років у відповідь на нестабільність інфляції та процентних ставок, поглиблення фінансової лібералізації, зокрема регулювання та оподаткування, глобалізацію, а також технологічний прогрес обчислювальних засобів і комунікацій. Серед інших найбільш важливими інноваціями визнано сек'юритизацію широкого спектра фінансових продуктів та еволюцію фінансових посередників як постачальників продуктів управління ризиками [9, 10]. Водночас, як відмічав М. Кастельс, саме фінансова сфера, поряд з інформаційно-комунікаційною, стала найбільш готовою і мотивованою до інноваційних технологічних та організаційних змін [11]. Про це свідчать сучасні цифрові трансформації, які здатні змінити концептуальні засади та визначити нові функціональні перспективи фінансового посередництва.

Іншим фактором, що підтвердив неминучість трансформаційних процесів, стала глобальна фінансова криза 2008–2009 рр., яка підірвала довіру до стабільності фінансових посередників, спровокувала зміни в їх інституційній структурі й інфраструктурі, загострила проблему пошуку нових джерел фінансуван-

ня та об'єктів інвестування, посилила ринковий тиск на фінансових посередників клієнтів щодо рівня обслуговування тощо.

Нині фінансове посередництво все більше виходить за рамки традиційних фінансових інститутів. Так, Р. Мертон підкреслював, що інституційна структура фінансового посередництва є менш стабільною ніж його функції під впливом геоелектронічних процесів, конкуренції та технологій [12]. Підтвердженням цього є поширення такого явища, як дезінтермедіація, внаслідок виходу на фінансові ринки потужних ІТ-компаній (Amazon, Google, Apple, Alibaba, Microsoft, Facebook та ін.), виробничих корпорацій (наприклад, Samsung, Mitsubishi), торгових мереж (Starbucks чи Walmart) та FinTech-стартапів. На ринку фінансових послуг з'явився новий учасник – необанк (його синоніми – віртуальний, мобільний, цифровий банк або банк-челенджер), що надають традиційний спектр послуг он-лайн на нових технологічних платформах із використанням мобільних додатків, відеочатів, робо-консультування тощо. Зокрема, за даними дослідницького центру Burnmark, у країнах світу у 2016 р. працювало 70 необанків (Monzo, Starling, Tandem, Atom, Number26 та ін.), переважна більшість яких була у Великобританії – 40 [13]. Цьому сприяє лібералізація регулювання, мінімальне оподаткування, можливість отримати спеціальну ліцензію, широка база інвесторів і доступ до неї, кваліфікований ринок персоналу у сфері фінансових технологій. На жаль, в Україні поки ще не такі сприятливі умови, тому перший проект «Monobank» був запущений на базі класичного комерційного банку «Універсал Банк» разом із Fintech Band.

Деякі особливості цифровізації банківської сфери розкриває дослідження «ЕМЕА Digital Banking Maturity 2018», репрезентативну базу якого становила діяльність 238 банків і 10 Fintech-компаній із 38 країн Європи, Близького Сходу та Африки [14]. Згідно з теорією дифузії інновацій Е. Роджерса, за рівнем інноваційної активності цифровізації фінансового посередництва визначились: 1) лідери цифровізації – Швейцарія, Іспанія, Росія, Польща та Турція; 2) цифрові розумні (ранні) послідовники – Франція, Фінляндія, Норвегія, Чехія, ПАР; 3) цифрові пізні послідовники – 18 країн, зокрема Великобританія, Німеччина, Швеція, Хорватія, Естонія та ін.; 4) такі,

що запізнюються з цифровізацією, – 10 країн, зокрема Ісландія, Кувейт, Латвія, Арабські Емірати та ін. SWOT-аналіз показав, що 10 % банків, переважно лідери цифровізації, прагнуть до цифрового панування, розширення та зміцнення власних позицій у сфері відкритого банкінгу (Open Banking) й розширеного банкінгу (Beyond Banking). Натомість, 37 % банків орієнтуються на цифровізацію функцій за найпростішими потребами клієнтів, пов'язаними з основними банківськими продуктами. До них, зокрема, належать представники четвертої групи. Декілька банків (1 % із третьої групи) вбачають свій проривний розвиток в Open / Beyond Banking. Найбільшу частку (52 %) займають банки, які більшість своїх послуг уже перевели на цифрові технології.

Стосовно конкуренції між банками та Fintech-компаніями, варто відмітити, що, незважаючи на технологічність останніх, їх позиція щодо цифрових банківських послуг поки що є обмеженою, тільки 5 банківських продуктів проти 14, які пропонують банки. Але вони для 27 % (проти 12 %) основних продуктів використовують мобільний канал. Усе це вказує на завдання, які постали перед Fintech-компаніями. Подальший розвиток банківської сфери бачиться у стратегічному партнерстві та глибокій інтеграції всіх фінансових посередників.

Розглянемо більш детально інші тренди цифрової трансформації фінансового посередництва.

Альтернативні види платежів. Нові рішення пропонуються для розширення безготівкових платежів та альтернативних каналів транзакцій (мобільні платежі, криптовалюти, P2P-платформи, M2M-payments, «хмарні» платежі тощо). Означені рішення реалізуються в інноваційних бізнес-моделях. Зокрема, згідно з European FinTech Awards 2017 до Top-3 увійшли: універсальна модель екосистеми цифрової взаємодії споживачів Doccle (Бельгія); технологія платіжних шлюзів Payworks (Німеччина); сервіс для онлайн-платежів із можливістю онлайн-кредитування Twisto (Чехія) [15]. Упровадження цих сервісів показало, що фінансові посередники вже відчують підвищення вимогливості з боку клієнтів, зменшення клієнтської бази та втрату контролю за транзакціями, зменшення ринку платіжних карток, а відтак і втрату частки комісійного доходу.

Особливо слід відмітити цифрову альтернативу готівковим коштам – цифрові валюти або криптовалюти. Зокрема, центральні банки деяких країн реалізують проекти впровадження національної цифрової валюти, наприклад, Китай, Індонезія, Таїланд, Уругвай, Венесуела, Сінгапур та ін. Поряд із можливостями спостерігаються і широко обговорюються загрози, які пов'язані із криптовалютами, зокрема використання шахрайських схем під час проведення ICO, легалізація брудних коштів і фінансування тероризму, неспроможність захистити інвесторів від крадіжок і покупки скам-токенів, можливість порушення суверенітету та економічної незалежності країни внаслідок зростання капіталізації криптовалюти. Так, Й. Вайдман, президент Федерального банку Німеччини, вважає, що: «...центробанки повинні прагнути до того, щоб зробити існуючі платіжні системи більш ефективними й більш швидкими», а ураховуючи, що криптовалюти, на його думку, потенційно здатні поглиблювати фінансові кризи, зосередитись необхідно на миттєвих платежах, які «знижать інтерес людей до цифрових валют» [16]. Поряд із криптовалютами викликають інтерес сучасні альтернативні валюти, засновані на часі, – Time Dollars (США), Fureai Kirpu (Японія), Ithaca Hours (США), Tlалoc (Мексика), які, поряд з економічним, мають значний соціальний ефект [17]. Технологія блокчейн розширює можливості поширення цієї альтернативної валюти. Так, у 2017 р. Chronobank анонсував випуск Labor-Hour tokens (ЛН-токени) на блокчейнах Ethereum, Waves и NEM, які прив'язані до середньої погодинної оплати праці окремої країни та забезпечені реальною робочою силою від великих рекрутингових агентств і компаній із набору персоналу [18].

P2P- та Balance Sheet-кредитування. Сервіси P2P-кредитування надаються через цифрові платформи чи маркетплейси, що напряму поєднують кредитора (інвестора) з позичальником без участі традиційного фінансового посередника. Балансове кредитування – надання позик за рахунок капіталу самої цифрової платформи (власного чи позикового), що робить їх подібними до банків [19]. Такі сервіси дозволяють долучити до фінансових ринків осіб і малий бізнес, який раніше був відрізаний від можливості отримати традиційний кредит, а також значно зекономити на комісійних традиційних фінансових посередників. Проте для фінансових посередників

ускладнюється процедура визначення кредитоспроможності позичальника внаслідок розподілення кредитних історій між платформами.

Цифровізація страхування. Страховий бізнес є найбільш консервативним, тому повільно здійснює реорганізацію, незважаючи на явні переваги, які відкриває для нього інтеграція з новітніми цифровими технологіями, зокрема розширення сфери діяльності та покращення обслуговування клієнтів, докорінна зміна страхового продукту, підвищення рівня персоналізації та мінімізація витрат [20].

Поширенню InsurTech сприяє нормативна лібералізація в деяких країнах, зокрема у Великобританії, Австралії, Сінгапурі та ін. Прикладами успішних бізнес-моделей InsurTech можна вважати: он-лайн страхову компанію ZhongAn (Китай), платформу для автострахування OSeven Telematics (Греція), сервіс страхування ризиків Gavin і страхування життя Insureapp (Нідерланди) та ін. [15].

Наприклад, InsurePal – це P2P-протокол наступного покоління, в основі якого лежить концепт соціального доказу з використанням можливостей технології блокчейн. Блокчейн-протокол для страхування соціального доказу дозволяє оцінювати та зменшувати вартість страхування для власників полісів завдяки спеціальним алгоритмам, які будуть перераховувати минулі внески та коригувати вартість згідно з рейтингом соціального доказу клієнта. Передбачається, що платформа InsurePal змінить операційну модель страхової індустрії [21]. Іншими прикладами застосування технології блокчейн у страхуванні є: InChain – децентралізована блокчейн-платформа для страхування ризиків та інвестування у страхові облігації; страховий продукт MetLife Asia для фінансового захисту пацієнтів; спільний проєкт AAIS (Американська асоціація страхових послуг) та IBM Blockchain стосовно автоматизації та прозорості фінансової звітності страховиків та ін. Нові бізнес-моделі у страхуванні спираються на інновації IoT у медичному та особистому страхуванні, переході від моделей реактивної реституції (Reactive Restitution) до проактивного попередження (Proactive Prevention) [22], а також використання BigData та штучного інтелекту для аналізу та прийняття рішень.

Управління інвестиціями. Основними трендами сьогодні є інвестиційні платформи, кра-

удфандінг, соціальний та алгоритмічний трейдинг, robo-advising.

Так, високу оцінку European FinTech Awards 2017 отримали: 1) інвестиційна платформа FundedByMe (Швеція) для країн Північної Європи, що охоплює інвесторів 197 країн; 2) інвестиційна платформа підтримки підприємництва Fundedby.me (Estonia) на основі технології блокчейн, яка орієнтована на синдикацію і торгівлю; 3) інвестиційна платформа Twino (Латвія), яка пропонує інвестиції в євро та GBP для захисту інвесторів від валютного ризику, що залучила інвесторів із більш ніж 30 країн, здійснює споживче кредитування [15]. Останнім часом активно поширюється краудфандінг, який ще отримав назву «народного» кредитування. Але ставлення до нього неоднозначне. Так, президент SET заявив, що платформа LiVE стане «ключовим механізмом, що сприятиме зростанню Таїланду», оскільки це дозволить стартапам і малим підприємствам отримати фінансування [23]. Проте, на думку офіційного Китаю, такі нові методи залучення фінансування, як ICO (Initial coin offering, первинне розміщення монет), ІМО (Initial mining offering, первинна майнерська пропозиція) та ІЕО (Initial Exchange Coin, первинна біржова пропозиція), є одним зі способів спекуляцій криптовалютами [24].

Викликає інтерес robo-advising – нова інфраструктура, що дозволяє після прийняття рішення щодо інвестування на фондовому ринку відразу отримати цю послугу, повністю запаковану в автоматичний сервіс [25]. Такий сервіс розроблено банками «Morgan Stanley», «Barclays», «Royal Bank of Scotland» та ін. Зокрема, лідером європейського ринку FinTech є «I know First» (Італія) – перша технологія, заснована на штучному інтелекті та моделі пошуку BigData для прийняття рішення на основі аналізу та прогнозування процесів фондового ринку. Вона надає комплексне індивідуальне алгоритмічне рішення для роздрібних інвесторів [15]. Варто відмітити, що фінансові посередники поряд із такими перевагами, як підвищення відкритості ринку й розширення інвестиційних можливостей, мають необхідність вирішити проблемні питання: регулювання захисту прав споживачів; конкуренції та/або консолідації внаслідок підвищення ролі в управлінні інвестиціями зовнішніх учасників ринку; реорганізації структур і скорочення персоналу внаслідок екстерналізації сервісу.

Фінансовий трейдинг. Передбачає розвиток нових торговельних майданчиків і прискорення виконання операцій за рахунок використання технології блокчейн, криптовалют, IoT та ін. Сьогодні набувають поширення системи алгоритмічного трейдингу (автоматизованої торгівлі за допомогою роботів) та end-to-end transaction (сервіси основані на BigData для оптимізації, підвищення ефективності публічного та комерційного трафіку, урахування технологічні зміни й необхідність підтримки нових транспортних послуг). Можливими ефектами та наслідками фінансового трейдингу для фінансових посередників можуть бути: зростання інформаційної насиченості та швидкості обробки ринкових даних, що зумовить необхідність додаткового інформаційного регулювання; зменшення ролі та значення всіх учасників і посередників ринку; переорієнтація з посередництва на консалтинг тощо.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямі. Важливо зазначити, що цифрова трансформація поширюється на всі форми фінансового посередництва, розширює типи фінансових посередників і надає динаміку розвитку ринку фінансових послуг. Потенціал цифрових технологій не обмежується автоматизацією та технологією блокчейн, він значною мірою ще не розкритий. Широка функціональність цифрових технологій підтверджує їх здатність бути затребуваними не тільки фінансовими посередниками, але реальним і державним сектором економіки, наслідком чого, з високою вірогідністю, стануть суттєві трансформаційні зміни, до яких слід готуватись і консолідувати зусилля фінансової та технологічної спільноти за умови державної підтримки.

Необхідність подальших досліджень зумовлена динамікою розвитку й поширенням цифрових технологій у соціально-економічні процеси. Перспективними напрямками подальших досліджень, поряд із практичними аспектами їх упровадження в діяльність фінансових посередників та оцінювання ефектів, є проблемні питання формування концептуальних підходів цифровізації бізнес-моделей фінансових посередників, управління ризиками та оцінювання цінності трансформаційних ефектів, удосконалення державного регулювання відповідно до викликів цифровізації з урахуванням міжнародного досвіду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лапко О. О. Сучасні форми небанківського фінансового посередництва : навч. посіб. / О. О. Лапко, Т. М. Одінцова, Н. Я. Юрків. – Київ : УБС НБУ, 2013. – 286 с.
2. Шульга І. П. Фінансове посередництво: сутність, функції та механізм здійснення / І. П. Шульга // Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. – 2008. – № 2 (4). – С. 78–90.
3. Вовчак О. Д. Функції фінансового посередництва України / О. Д. Вовчак // Інноваційна економіка – 2013. – № 5. – С. 230–233.
4. Левченко В. П. Розвиток ринку небанківських фінансових послуг : монографія / В. П. Левченко. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 368 с.
5. Лютий І. О. Банківські інститути в умовах глобалізації ринку фінансових послуг : монографія / І. О. Лютий, О. М. Юрчук. – Київ : Знання, 2011. – 357 с.
6. Регулирование банковской деятельности в Украине и России в условиях глобализации : монография / М. И. Дыба, О. А. Звонова, Л. А. Примостка и др. – Киев : КНЭУ, 2013. – 380 с.
7. Корнєєв В. В. Фінансові посередники як інститути розвитку : монографія / В. В. Корнєєв. – Київ : Основа, 2007. – 192 с.
8. Franklin A. The theory of financial intermediation / A. Franklin, A. M. Santomero // Journal of Banking & Finance. – 1997. – vol. 21. – P. 1461–1485.
9. Строкові фінансові інструменти в системі ризик-менеджменту банку: фінансові інновації та управління : монографія. / С. В. Діденко, М. Е. Люзьяк, Т. А. Медвідь, Н. М. Пантелєєва. – Київ : ТОВ «ДКС Центр», 2010. – 290 с.
10. Пантелєєва Н. М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика : монографія / Н. М. Пантелєєва. – Київ : УБС НБУ, 2013. – 526 с.
11. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс. – Москва : ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
12. Merton R. C. A Functional Perspective of Financial Intermediation / R. C. Merton // Financial Management. – 1995. – Vol. 24. – No. 2. – P. 23–41.
13. Необанки: будущее или тупиковая ветвь развития банковской системы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.forbes.ru/tehnologii/344459-neobanki-budushchee-ili-tupikovaya-vev-razvitiya-bankovskoy-sistemy> (дата звернення: 01.07.2013). – Назва з екрана.
14. EMEA Digital Banking Maturity 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/About-Deloitte/central-europe/ce-digital-banking-maturity-study-emea.pdf?nc=1> (дата звернення: 13.02.2018). – Назва з екрана.
15. The European FinTech Top 3 Companies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://europe2017.fintech.nl/nominees/european-fintech-100-top-3> (дата звернення: 13.02.2018). – Назва з екрана.
16. Президент Бундесбанка: моментальные банковские платежи положат конец интересу к криптовалютам Companies [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forklog.com/prezident-bundesbanka-momentalnye-bankovskie-platezhi-polozhat-konets-interesu-k-kriptoalyutam> (дата звернення: 15.06.2017). – Назва з екрана.
17. Современные валюты, основанные на времени: от Time Bank до ChronoBank [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forklog.com/sovremennye-valyuty-osnovannye-na-vremeni-ot-time-bank-do-chronobank> (дата звернення: 16.11.2017). – Назва з екрана.
18. Стабильные токены Labour-Hour [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://chronobank.io> (дата звернення: 15.05.2018). – Назва з екрана.
19. «The 6 Differences Between a Lending Marketplace and Balance Sheet Lender» [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

- <https://www.bigstone.com.au/hub/the-6-differences-between-a-lending-marketplace-and-balance-sheet-lender> (дата звернення: 08.12.2017). – Назва з екрана.
20. E. Mesrobian, InsurTech: Reimagining the Insurance Industry in APAC [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gomedici.com/insurtech-reimagining-insurance-industry-in-APAC> (дата звернення: 13.02.2018). – Назва з екрана.
 21. CEO InsurePal Мэтт Питерман: страхование – огромный старомодный рынок, который отказывается меняться [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://forklog.com/ceo-insurepal-mett-piterman-strahovanie-ogromnyj-staromodnyj-rynok-kotoryj-otkazyvaetsya-menyuatsya> (дата звернення: 13.02.2018). – Назва з екрана.
 22. Global State of FinTechReport 2018 EXECUTIVE, Medici [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gomedici.com/state-of-fintech-2018> (дата звернення: 13.02.2018). – Назва з екрана.
 23. В Таиланде запустили блокчейн-платформу для краудфандинга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://anycoin.news/2018/05/08/set-live> (дата звернення: 08.05.2018). – Назва з екрана.
 24. Китайские регуляторы предупредили о рисках незаконного криптовалютного краудфандинга [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://anycoin.news/chinese-watchdogs-warning> (дата звернення: 13.05.2018). – Назва з екрана.
 25. D'Acunto F. The Promises and Pitfalls of Robo-advising [Електронний ресурс] / F. D'Acunto, N. Prabhala, A. G. Rossi // CESifo Working Paper, No 6907. – Режим доступу: http://www.cesifo-group.de/DocDL/cesifo1_wp6907.pdf (дата звернення: 13.02.2018). – Назва з екрана.
 - non-bank financial intermediation*]. Kyiv : UBS NBU [in Ukrainian].
 2. Shulha, I. P. (2008). Finansove poserednytstvo: sutnist, funktsii ta mekhanizm zdiisnennia [Financial intermediation: the essence, functions and mechanism of implementation]. *Visnyk Skhidnoievropeiskoho universytetu ekonomiky i menedzhmentu*. – *Bulletin of the East European University of Economics and Management: Collected papers*, (2 (4), (pp. 78–90) [in Ukrainian].
 3. Vovchak, O. D. (2013). Funktsii finansovoho poserednytstva Ukrainy [Functions of financial intermediation of Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika*. – *Innovative economy*, 5, 230–233. [in Ukrainian].
 4. Levchenko, V. P. (2013). *Rozvytok rynku nebankivskykh finansovykh posluh: monohrafiia [Development of the non-bank financial services market]*. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury [in Ukrainian].
 5. Liutyi, I. O. & Yurchuk, O. M. (2011). *Bankivski instytuty v umovakh hlobalizatsii rynku finansovykh posluh [Banking institutions in the context of globalization of the financial services market]*. Kyiv : Znannia [in Ukrainian].
 6. Dyba, M. I., Zvonova, O. A. & Primostka, L. A. (2013). *Regulirovanie bankovskoj dejatel'nosti v Ukraine i Rossii v uslovijah globalizacii [Regulation of banking activities in Ukraine and Russia in the context of globalization]*. Kyiv : KNJeU [in Russian].
 7. Kornieiev, V. V. (2007). *Finansovi poserednyky yak instytuty rozvytku [Financial intermediaries as development institutions]*. Kyiv : Osnova [in Ukrainian].
 8. Franklin, A., & Santomero, A. M. (1997). The theory of financial intermediation. *Journal of Banking & Finance*, 21, 1461–1485.
 9. Didenko, S. V., Liuzniak, M. E., Medvid, T. A. & Pantielieieva, N. M. (2010). *Strokovy finansovi instrumenty v systemi ryzyk-menedzhmentu banku: finansovi innovatsii ta upravlinnia [Derivative in the Bank's Risk Management System: Financial Innovation and Management]*. Kyiv : TOV “DKS Tsentr” [in Ukrainian].

REFERENCES

1. Lapko, O. O., Odintsova, T. M. & Yurkiv, N. Ya. (2013). *Suchasni formy nebankivskoho finansovoho poserednytstva [Modern forms of*

10. Pantielieieva, N. M. (2013). *Finansovi innovatsii v bankivskii systemi: teoriia, metodolohiia, praktyka [Financial innovations in the banking system: theory, methodology, practice]*. Kyiv : UBS NBU [in Ukrainian].
11. Kastel's, M. (2000) *Informacionnaja jepoha: jekonomika, obshhestvo i kul'tura [The Information Age: Economics, Society and Culture]*. Moscow : GU VShJe [in Russian].
12. Merton, R. C. (1995). A Functional Perspective of Financial Intermediation. *Financial Management*, 24 (2), 23–41.
13. Neobanki: budushhee ili tupikovaja vetv' razvitija bankovskoj sistemy [Neobanki: the future or the impasse in the development of the banking system] (n.d.). <http://www.forbes.ru/tehnologii/344459-neobanki-budushchee-ili-tupikovaya-vetv-razvitiya-bankovskoy-sistemy> Retrieved from <http://www.forbes.ru/tehnologii/344459-neobanki-budushchee-ili-tupikovaya-vetv-razvitiya-bankovskoy-sistemy> (accessed 1 June 2017) [in Russian].
14. EMEA Digital Banking Maturity (2018). <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/About-Deloitte/central-europe/ce-digital-banking-maturity-study-emea.pdf?nc=1>. Retrieved from <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/global/Documents/About-Deloitte/central-europe/ce-digital-banking-maturity-study-emea.pdf?nc=1> (accessed 13 February 2018).
15. The European FinTech Top 3 Companies (2017). <https://europe2017.fintech.nl/nominees/european-fintech-100-top-3>. Retrieved from <https://europe2017.fintech.nl/nominees/european-fintech-100-top-3> (accessed 13 February 2018).
16. Prezident Bundesbanka: momental'nye bankovskie platezhi polozhat konec interesu k kriptovaljutam [President of the Bundesbank: instant bank payments will put an end to interest in crypto-currencies]. (n.d.). <https://forklog.com/prezident-bundesbanka-momentalnye-bankovskie-platezhi-polozhat-konets-interesu-k-kriptovalyuta/>. Retrieved from <https://forklog.com/prezident-bundesbanka-momentalnye-bankovskie-platezhi-polozhat-konets-interesu-k-kriptovalyuta/>. (accessed 15 June 2017) [in Russian].
17. Sovremennye valjuty, osnovannye na vremeni: ot Time Bank do ChronoBank [Modern currencies based on time: from Time Bank to ChronoBank] (n.d.). <https://forklog.com/sovremennye-valyuty-osnovannye-na-vremeni-ot-time-bank-do-chronobank/>. Retrieved from <https://forklog.com/sovremennye-valyuty-osnovannye-na-vremeni-ot-time-bank-do-chronobank/>. (accessed 16 November 2017) [in Russian].
18. Stabil'nye tokeny Labour-Hour [Stable tokens Labour-Hour] (2018). <https://chronobank.io>. Retrieved from <https://chronobank.io> (accessed 15 May 2018) [in Russian].
19. The 6 Differences Between a Lending Marketplace and Balance Sheet Lender (n.d.). <https://www.bigstone.com.au/hub/the-6-differences-between-a-lending-marketplace-and-balance-sheet-lender>. Retrieved from <https://www.bigstone.com.au/hub/the-6-differences-between-a-lending-marketplace-and-balance-sheet-lender> (accessed 8 December 2017).
20. InsurTech: Reimagining the Insurance Industry in APAC (n.d.). <https://gomedici.com/insurtech-reimagining-insurance-industry-in-APAC>. Retrieved from <https://gomedici.com/insurtech-reimagining-insurance-industry-in-APAC> (accessed 22 June 2018).
21. CEO InsurePal Mjett Piterman: strahovanie – ogromnyj staromodnyj rynek, kotoryj otkazyvaetsja menjat'sja [CEO InsurePal Matt Peterman: insurance is a huge old-fashioned market that refuses to change] <https://forklog.com/ceo-insurepal-mett-piterman-strahovanie-ogromnyj-staromodnyj-rynek-kotoryj-otkazyvaetsya-menyatsya/>. Retrieved from <https://forklog.com/ceo-insurepal-mett-piterman-strahovanie-ogromnyj-staromodnyj-rynek-kotoryj-otkazyvaetsya-menyatsya/> (accessed 13 February 2018).
22. Global State of FinTechReport (2018). <https://gomedici.com/state-of-fintech-2018>. Retrieved from <https://gomedici.com/state-of-fintech-2018> (accessed 13 February 2018).
23. V Tailande zapustili blokchejn-platformu dlja

- kraudfandinga [Launched a blockbuster platform for crowdfunding in Thailand]. (2018). <https://anycoin.news/2018/05/08/set-live/>. Retrieved from <https://anycoin.news/2018/05/08/set-live/> (accessed 8 May 2018) [in Russian].
24. Kitajskie reguljatory predupredili o riskah nezakonного kriptovaljutного kraudfandinga [Chinese regulators warned of illegal crypto-currency crowdshing]. (2018). <https://anycoin.news/chinese-watchdogs-warning/>. Retrieved from <https://anycoin.news/chinese-watchdogs-warning/> (accessed 13 May 2018) [in Russian].
25. D'Acunto, F., Prabhala, N. & Rossi, A.G. (2017). The Promises and Pitfalls of Robo-advising. CESifo Working Paper Series, 6907. Retrieved from https://www.terpconnect.umd.edu/afs/glue.umd.edu/home/glue/f/d/fdacunto/pub/papers/Dacunto_Prabhala_Rossi_5.pdf (accessed 13 February 2018).

Н. Н. Пантелеева, доктор экономических наук, доцент (Черкасский институт Государственного высшего учебного заведения «Университет банковского дела»). **Цифровые трансформации финансового посредничества.**

Аннотация. Цель статьи заключается в исследовании ключевых трендов финансового посредничества и трансформации деятельности финансовых посредников под влиянием распространения цифровых технологий. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью общенаучных и специальных методов исследования, в частности системного и аналитического подходов для обобщения опыта развитых стран мира для его имплементации при построении цифровой экономики в Украине. **Результатом исследования** является выявление предпосылок и характеристических особенностей современных трендов цифровых трансформаций финансового посредничества как центрального института и важного механизма экономического роста. Раскрыта сущность и специфика цифровизации таких сфер деятельности финансовых посредников, как банковская деятельность, расширение безналичных платежей и альтернативных каналов транзакций, кредитования и страхования, финансового трейдинга, управления инвестициями на основе современных цифровых платформ и технологий. **Практическая значимость результатов исследования.** В статье обосновано, что для дальнейшего прогрессивного развития финансового посредничества чрезвычайно важным является формирование концептуальных подходов цифровизации бизнес-моделей финансовых посредников, управление рисками и оценивание ценности трансформационных эффектов, совершенствование государственного регулирования в соответствии с вызовами цифровизации с учетом международного опыта.

Ключевые слова: финансовое посредничество, финансовые посредники, финансовые инновации, цифровая экономика, цифровизация, цифровые трансформации, блокчейн, криптовалюта.

N. Pantelieieva, Dc. Econ. Sci., Docent (Cherkasy Institute of the State Higher Educational Institution "Banking University"). **Digital transformations of financial intermediation.**

Annotation. The purpose of the paper is to explore the key trends of financial intermediation and the transformation of financial intermediaries through the diffusion of digital technologies. **Methodology of research.** The solving of the tasks set in the article is carried out with the help of general scientific and special research methods, in particular, the system and analytical approaches for the generalization of the experience of the developed countries of the world for its implementation in the construction of the digital economy in Ukraine. **Findings.** The result of the study is to identify the prerequisites and characteristic features of modern trends of digital transformations of financial intermediation as a central institution and an important mechanism of economic growth. The essence and specificity of digitalization of such spheres of financial intermediaries activity as banking, expansion of cashless payments and alternative channels of transactions, lending and insurance, financial trading, investment management on the basis of modern digital platforms and technologies are revealed. **Practical value.** The article substantiates that for the further progressive development of financial intermediation the formation of conceptual approaches of digitalization of business models of financial intermediaries, risk management and evaluation of the value of transformational effects, improvement of state regulation in accordance with the challenges of digitalization taking into account international experience is extremely important.

Keywords: financial intermediation, financial intermediaries, financial innovations, digital economy, digitalization, digital transformations, blockchain, cryptocurrency.